

16 Ocak 2001

OPEC'in üretimde kesinti yapacağı haberi petrol fiyatlarını \$30'ın üstüne çıkardı...

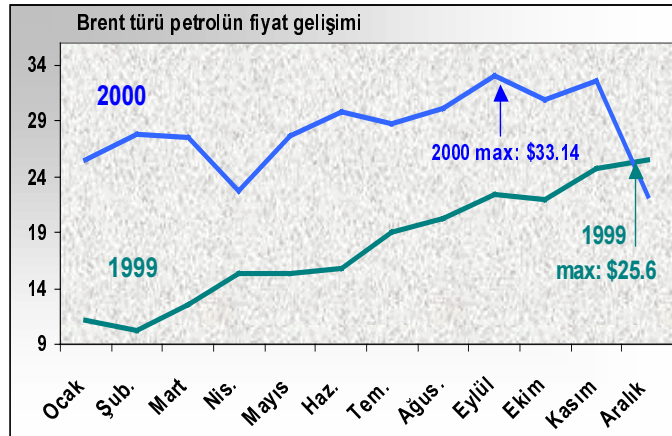

OPEC üyeleri, üretimin sınırlandırılmasına yönelik taleplerini duyurmadan evvel, piyasanın 2001 yılı petrol fiyatlarından beklentisi \$22-\$28 bandı idi. Fakat ihraç edilen petrolün önemli bir kısmını üreten ülkeler, üretimin mevcut seviyede petrol fiyatlarını aşağıya çektiğini görünce seslerini yükseltmeye başladılar. Yarın OPEC ülkeleri kaygılarını dile getirecek ve Viyana'da gerçekleştirilecek toplantıda, üretimde olası bir kesintiye masaya yatırılacaklar.

OPEC'in önemli üyelerinden Venezüella'nın Devlet Başkan'ı Hugo Chavez, petrol fiyatlarının, adil fiyat düzeyi olan \$30 düzeyine çıkması gerektiği düşüncesinde. Dolayısıyla, Venezüella'nın, petrol üretiminde ciddi bir kesintiye gitmesi bekleniyor. Bunun yanısıra İran, günlük üretimin en az 1.5 milyon varil azaltılması ve ilkbaharda benzer oranda ikinci bir kesintiye gidilmesini talep etti. Günlük üretimin 1 Şubat itibarıyla 1.5 milyon varil azaltılması yönünde bir kararın yarın gerçekleşecek toplantıdan çıkması beklenirken, OPEC Genel Sekreteri Ali Rodriges kış aylarında günlük \$1.5 milyon/varil'in üzerinde bir üretim kısıntısının riskli olacağını belirtti. Petrol üretiminin hangi seviyede olması gerektiği konusunda bir anlaşmaya varılmadığını da ekledi. Bu arada, ABD enerji Bakan'ı önemli düzeyde bir kesintiye önlemek amacıyla, OPEC ülkeleri ile temaslarda bulundu. Üretime iki asamada ve az oranda bir kesinti yapılmasını öneren ABD yönetiminin, bu talebine bir taahhüt alamadığı öğrenildi. OPEC ülkelerinin petrol üretimini kısıcağı beklentisi, New York Ticaret Borsası'nda ham petrol fiyatının \$30'ı aşması ile sonuçlandı.

Petrol fiyatlarının, son iki yıldaki seyri ve etkileri...

Petrol fiyatları 1999 yılının 2. Yarısından itibaren şiddetli artış göstermiş ve Aralık ayı sonunda tüm petrol türleri içinde gösterge oluşturan brent türü petrolün ortalama fiyatı \$25.6 düzeyine çıkmıştı. 1999 yılında sürekli bir yükseliş sergileyen petrol fiyatlarının yıllık ortalaması \$18 civarında gerçekleşmişti. Geçen yıl, OPEC ülkeleri petrol üretimlerini kısımaya devam etti, bunun neticesinde petrol fiyatları artışını sürdürdü. Dünya petrol ithalatının büyük bir bölümünü

gerçekletiren ülkeler, OPEC'in tutumuna müdahale etmeye çalıştılsa da, yılın ilk 8 ayı bir cevap alınamadı. Gelişmekte olan ülkeler ve satışa sunulan petrol ürünleri üzerinde yüksek vergi uygulayan ülkeler mağdur oldu. Yüksek petrol fiyatları bir taraftan nihai tüketiciyi etkiledi, diğer taraftan da sanayi üretiminde maliyetlerin artmasına neden oldu. Öte yandan, Eylül ayında, OPEC ithalatçı ülkelerle temaslardan sonra, 1 Ekim itibarıyla petrol üretimini günde 800 bin varil arttırma kararı aldığını açıkladı. ABD'nin de petrol stoklarını eriteceğini açıklamasıyla, piyasalarda petrol fiyatları üzerindeki baskı hafifledi. Tüm bu gelişmelere rağmen 2000 yılı ortalama brent türü petrol fiyatı \$28.23 seviyesinde çıktı.

Geçen sene artan ham petrol ve petrol ürünleri fiyatlarının Türkiye'ye maliyeti \$4 milyar...

Geçen yılın ilk 10 ayında ham petrol ve petrol ürünleri ithalatı için \$7.4 milyar ödendi. 1999 yılının aynı döneminde, ödenen miktar \$4.1 milyar dolar olmuştu. Geçen yılın ilk 10 ayından yola çıkarak petrol ürünleri ithalatının aylık ortalama maliyetini \$800 milyon olarak belirlersek, 2000 yılında Türkiye'nin bu ürünlerin ithalatı için ödemesi gereken miktar yaklaşık \$9 milyar olmaktadır. Bu arada, 1999 yılına göre daha az ham petrol ve petrol ürünü ihraç edilse de, bir önceki sene bu ürünlerin ithalatını \$5 milyara getiren Türkiye'nin, geçen sene artan ürün fiyatının getirdiği fazladan \$4 milyarlık yükü, ithalatının \$9 milyara çıkması bekleniyor. Bu değer 2000 yılı için hedeflenen GSMH'nin %2'sine denk gelmektedir.

Artan ham petrol fiyatlarının ilk 10 ayda getirdiği yük \$922 milyon...

Ham petrol tek başına incelendiğinde, geçen senenin ilk 9 ayında devlete getirdiği yük \$922 milyon olarak bulunmaktadır. 1999 yılına göre yaklaşık 3 milyon ton daha az ham petrol ithalatı yapılmasına rağmen, ton başına fiyatların bu dönem içinde \$84 artması, böyle bir mali yükü peşinde getirmiştir. Bu arada, 1999 yılının ilk 10 ayında ortalama \$14.9 olan ithal ham petrol fiyatı, geçen yılın aynı döneminde %12 civarında bir artışla ortalama \$26.3'e çıktı.

İthalat	Miktar		Ton		Varil
	Ton	Değer (000\$)	Fiyatı (\$)	Fiyatı (\$)	
Ham petrol					
Oc.-Eyl.'99	17,925,312	1,928,868	110	14.9	
Oc.-Eyl.'00	14,746,118	2,850,718	194	26.3	
Değişim	-3,179,194	921,850	84.1	11.4	

Diğer olumsuz etkiler...

Türkiye'de hükümet 1999 yılı sonunda uygulamaya koyduğu enflasyon programı çerçevesinde artan petrol fiyatlarını piyasaya yansıtılmayı uygun buldu. 2000 yılı başında maktu olan ATV azaltılırken, maktu hale getirilen AFİF'de sıfırlandı, ayrıca ham petrolün de dahil olduğu belirli ürünler için sübvansiyon arttırıldı. Böylece Hükümet 2000 yılında vergi ve fon gelirlerinin önemli bir bölümünü kaybederken, piyasaları daha fazla sübvansiyon etme yoluna gitmiştir.

2001 Petrol fiyatlarının öngörülen hareketi ve alınan önlemler...

Yarın olacak toplantıda, günlük petrol üretiminin \$1.5 milyon azaltılmasına karar verildiği takdirde, geçen sene günde 800.000 varil arttırılan üretim, net 700.000 varil düşürülecektir. Bu gelişmenin olumsuz etkileri, soğuk geçmesi beklenen önümüzdeki 4 ay boyunca arzın talebi karşılayamaması ve fiyat artışını hızlandırması olarak beklenmektedir.

Türkiye'de, Hükümet, 2001 yılında petrol fiyatları üzerinde uygulanan ATV'nin 2001 yılında, hedeflenen [TÜFE enflasyonu](#) doğrultusunda artmasına karar verdi¹. Petrol fiyatlarının artışı, enflasyonun gerisinde kaldığı sürece, Devlet bu ürünlerden gelir elde etmeye devam edecektir. Hernekadar, bu sistemle, üretim maliyetleri artacak olsa da, öngörülen oran doğrultusunda arttırılacak petrol fiyatları kesinlik kazanacaktır. Petrol fiyatlarının enflasyonun üzerinde seyretmesi halinde, Devlet'in yükü yine artacaktır.

¹ Ek Niyet Mektubu (18/12/00)

Bu raporda yer alan tüm bilgi ve veriler güvenilir olduğuna inanılan, halka açık kaynaklardan alınmıştır. Raporda yer alan bilgilerin doğru ve eksiksiz olması amacıyla gereken tüm dikkat ve özen gösterilmiştir. Bu bilgilerin kullanılması sonucu doğabilecek sonuçlardan, bilgilerdeki eksiklik ya da yanlışlıktan Strateji Menkul Değerler A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu yayında yer alan görüş ve düşüncelerin Strateji Menkul Değerler AŞ. yönetimi için hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Bu bilgi ve verilerin amacı, profesyonel yatırımcılara enformasyon vermek olup, kişilerin yatırım kararlarını söz konusu bilgilere bağlı kalmadan verdikleri varsayıdır. Bu nedenle, yayınlanan hiçbir görüş ya da düşünce bir yatırım önerisinde bulunma hedefi ya da adı geçen hisselerin alınıp satılması tavsiyesi niteliğinde değildir. Strateji Menkul Değerler A.Ş.'nin bağlı kuruluşları, çalışanları, yöneticileri, ortakları, hakkında rapor yazılan şirket ile danışmanlık niteliğinde zaman zaman doğrudan ya da dolaylı olarak birebir ilişkiye girmiş olabilir ya da herhangi bir hisse senedi işlemi gerçekleştirmiş olabilirler.

2000 Strateji Menkul Değerler A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Strateji Menkul Değerler'in izni alınmadan, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt cihazı veya başka bir yöntemle, bu yayınların bir kısmı ya da tamamının kopyası çıkarılamaz, bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.